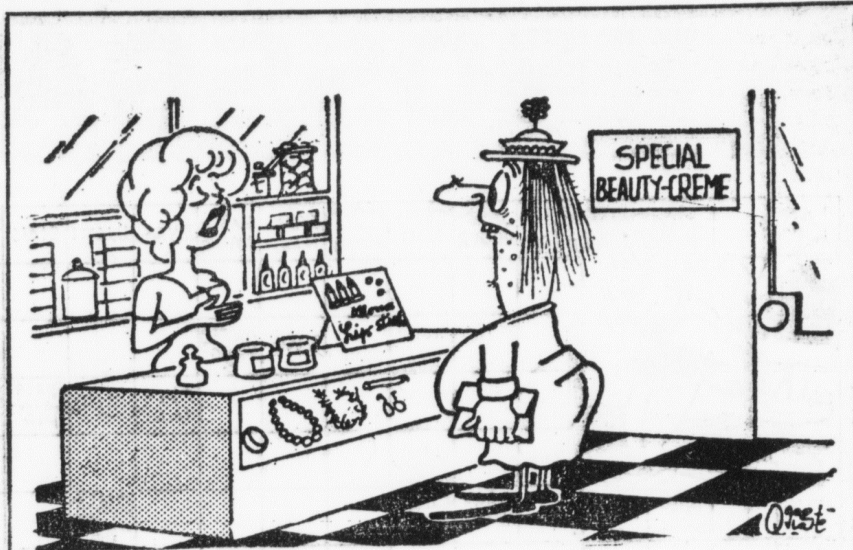

arans, og þetta bréf gat orðið honum til tjóns, ef hann sýndi ekki einarðlega, að hann stóð með keisaranum. En keisarinn varð að borga endurkomu yfirhershöfðingjans dýru verði. Wallenstein vildi engan þola við hlið sér, hann einn skyldi reka styrjöldina og annast um friðarsamninga; keisarinn skyldi engin afskipti hafa af þeim málum. En Gústaf Adólf var kominn langt upp í landið og virtist ósigrandi, svo að keisarinn varð að ganga að hvaða skilmálum sem var.

Á ótrúlega skömmum tíma kom Wallenstein sér upp nýjum her. En hann réð ekki til atlögu við fjandmanninn. Hann sló upp herbúðum skammt frá herbúðum Svía og hélt að sér höndum og beið. Gústaf Adólf reyndi að stökkva honum burt, en tókst það ekki. Vistir Svía tóku nú að þrjóta og sjúkdómar komu upp meðal hermannanna, og þá lét Gústaf Adólf herinn hörfa norður á við aftur. Wallenstein hélt í humáttina á eftir honum og loks kom að því, sem hann hafði reynt að forðast í lengstu lög: herjunum lenti saman í orrustu við Lützen í nóvember 1632.

Í þessari orrustu gerðist það, sem Wallenstein hafði óttast meir en allt annað. Hann beið ósigur. Svíar urðu að visu að borga sigur sinn dýru verði: falli Gústafs Adólfs sjálfs. En ósigurinn reið Wallenstein að fullu. Næstu mánuðina þvældist hann um með herinn án þess að leggja til atlögu, og hann tók að nýju að gefa andstæðingunum undir fótinn með það, að hann kynni að yfirgefa keisarann og ganga í lið með þeim. En enn hikaði hann við að taka af skarið. Andsaðan gegn honum við hirð keisarans fór vaxandi á ný, og keisarinn sjálfur gerðist honum andsnúinn, en hikaði þó við að snúast beint gegn honum. Wallenstein var sjúkur og talaði iðulega um að segja af sér herstjórninni, en það vildu foringjar hans ekki heyra nefnt. Þeir áttu orðið inni mikinn mála hjá keisaranum og þeir þóttust vissir um, að Ferdinandi myndi aldrei greiða hann, ef Wallenstein fari frá og herinn yrði upplagstur. Wallenstein lét

Jú, þér megið kaupa fegurðarlyfið, en aðeins með því skilyrði, að þér segið engum frá því.

undan þessum óskum þeirra, gegn því að foringjarnir hétu honum ævarandi tryggð.

Þegar komið var fram í febrúar 1634 hafði keisarinn loks látið setja Wallenstein af, og sú ákvörðun barst honum til eyrna. Hann setti þá allt traust sitt á samninga menn Svía, sem hann stóð alltaf í sambandi við. Eftir miðjan febrúar flutti hann sig til Eger, landmærabæjar skammt frá aðalstöðvum Svía. Þangað kom hann 24. febrúar fátækur og hafði verið borinn í burðarstól. Yfirmönnum setuliðsins í Eger tilkynnti hann, að hann hefði ákveðið að ganga úr þjónustu keisarans og því vildi hann ekki neyða neinn til að þjóna sér áfram. Foringjarnir komu sér þá saman um að myrða hann, og þóttust vita að slíkt væri ekki keisaranum í óþökk. Um nóttina brutust þeir inn í herbergi hans og þar hneig Wallenstein fyrir korða morðingjanna.

ALBRECHT WALLENSTEIN hefur hlotið ólíka dóma síðari tíma. Hann var óvenju samsettur maður. Skaplyndi hans sveifladið öfganna á milli; stundum leik hann á

als oddi, en oftast féll hann í þunglyndi. Hann gat verið manna harðastur og miskunnarlausastur, en annars mátti hann ekkert aumt sjá og hann tók nærri sér að neita nokkrum manni um nokkuð. Skipu lagshæfileikar hans voru ótvíræðir; en hann átti erfitt með að taka ákvarðanir og útkoman varð sú að hann var hvorki hrár né soðinn í flestu. Andstæðurnar í fari hans voru margar, og þær voru helsta einkenni hans. Það er í stil við annað, að mönnum ber ekki saman um, hvernig augnalit hann hafði. Wallenstein var manna breytilegastur eftir því hver gálinn var á honum, og þó var hann alltaf sjálfum sér líkur.

SUNNUDAGSBLAÐ

Ritstjóri:
Kristján Bersi Ólafsson

Útgefandi:
Alþýðublaðið

Prentun:
Prentsmiðja Alþýðublaðsins.